

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Hirdetések felvételnek: B. Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusnál. — B. Csabán a nyomdában. — Budapestben Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a „Békés“ kiadó hivatalához“ czimezve is.

Megjelenik
hetenkint egyszer, vasárnap.
Szerkesztőség:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik szám.
Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.
A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára érkezendők, és legfeljebb
minden esztendőig beküldendők.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre
postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 „ 75 „
Félévre 2 „ 50 „
Évnyegyedre 1 „ 25 „
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petítor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 „
Háromszori közlésnél 3 „
Többszöri hirdetéseknek enged-
mény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyit-tér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás

„Békés“

f. évi folyamának második felére.

Előfizetési feltételek:

Postán küldve és házhoz hordva

Jul.—decemberre . . . . . 2 frt 50 kr.

Jul.—szeptemberre . . . . . 1 frt 25 kr.

Az előfizetési pénzek Gyulára a kiadóhivatalba
intézendők — egyszerűen 5 krajczáros postautal-
ványok mellett.

A „Békés“ kiadóhivatala.

Beliczey Istvánnak, a megyei gazd. egy-
let elnökének barátja Reök István.

Karlsbad, jún. 18-án.

II.

Előbbi levelemben ígértem, hogy a
gazd. egyleti kísérő szakbizottság pro-
gramjába bevonandó teendőkről nézete-
met elmondandó, úgy a mód és eszkö-
zokről, melyekkel a munkálkodás intézen-
dő és létesítendő lenne.

Ígértem s most látom, hogy sokat,
többet ígértem, mint a mennyit a kurával
kombinálni lehet. Azért kérlek is, légy el-
néző s elégedjél meg tárgyannak vázoló
kezdésével, a tüzetességet e lapokra való
tekintet se engedvén.

Kiindulási elvként minden előtt kife-
jezem:

1. hogy én a bizottsági tagokra néz-
ve a munka felosztás elvét alkalmazható-
nak nem tartom, melyszerint t. i. netán,
kiki gazdaságában, különböző kísérleteket
tenne. Az ily eljárás, nem részletezendő
több okból, czélhoz nem vezetne. Én a
concentrat módot tartom czélszerűnek;

2. Nem helyeselhetném az executívá-
ban a collegialis eljárást, ellenkezőleg az
osztálylag megállapított teendők végrehaj-
tását egy egyénre vélem bizandónak;

3. Az időtartamot tíz évre vélném
meghatározandónak azon megjegyzéssel,
hogy ha a kísérletek fonala kedvezőtlen
idők által megszakítottak, úgy a cyclust
megkellene hosszabbítani;

4. Az eljárás és annak eredményeiről
részletekbe menő jegyzőkönyv vezetése
mellőzhetlen. E j. könyvnek az időjárás,
a tenyészetben tapasztalt különös jelensé-
geket is magában kellene foglalni;

5. Önkényt érthetőleg számviteli könyv-
re is szükség volna;

6. a vetést, betakarítást, ápolást, sza-
konkint lehetőleg ugyanegy időben vélem
végrehajtandónak;

6. az eredmény constatálásánál külön
bizottság ellenőrző közreműködését tartom
az eljárás hitelességének emelése érdeké-
ben szükségesnek;

8. a kísérletek mellett a mostani el-
járás is következetesen folytatandó lenne,
az képezzvén mintegy az egységet, a kiin-
dulást, s statusquo-t.

A szántást illetőleg a legnagyobb praeci-
siót tartom szükségesnek különböző mély-
ségben egész a duráig.

Trágyát különfélt alkalmaznók —
kicsinyben ez meggyőzhető, tehát: istálló
trágyanemeket, guanot, compstot, stb.

Míg a szokott eljárásnál a szokott
hármás vetés-forgás alkalmaztatnók egyéb-
ként okszerűt kellene gyakorolni termé-
szetesen a fekete ugarrá is.

Magul nemesített, eleje szórással nyert
magot és közönségesen tisztára rostáltat
kellene használni párhuzamosan.

A vetést szórva kézzel, géppel alá,
fölül és aláfölül sorvetéssel kellene gyakorolni,
a sorvetést keskeny és széles sorokban.

Az ápolás történnék tiskével, könnyű
fogással, hengerrel, utóbb gyomlálva, a
sorvetést résziint igen, a keskenysorokat
nem kapálva.

A parcellákat takarmány és kapa-
nyévekkel kellene egymástól elválasztani
és azokat úgy berendezni, hogy a düllő
utakon az igával való mozoghatás, a par-
cellák közt a gyalogjárás lehető lenne.

A behordott gabonának fedél által
kellene biztosítva lenni, hogy az évi kísér-
let a betakarítás után legalább veszélyez-
ve ne lenne.

Takarmányul különböző fajok vetté-
nének.

A dohányt, ha egyelőre azzal kü-
lönös kísérletek nem tétetnének is, mint élő-

növényt kihagyni tévesztett eljárás volna.
Ez a kukoricáról is.

A telek felosztásába, rajzolásába ez
uttal nem boccsátkozom, szorítokozom a
parcellák megjelölésére. Kellene parcella
buzának és pedig:

a status-quo szerinti művelésre, szór-
va fölül, alá, és alá fölül vetésre, kes-
keny-, széles-sorvetésre, trágyás vetésre,
fekete ugarrá vetésre, tekintettel különböző
szántásokra, elő-növényekre, vető magvakra;

Az árpa szintén kapna néhány par-
cellát tekintettel a hat és két sorosra, a
szórva, sorba vetésre stb.

A kapa és takarmánynövényeknek
alárendeltebb szerep jutna, de kellene le-
hetőleg annyi parcella számukra, a meny-
nyit az elkerülhetlen különválasztás kívánna.

A parcellák térfogata volna például
3—300□□ öt öl szélességgel s mivel azok-
nak száma p. 100-ra rugna, ezekhez az
utakat tanyahelyet, kísérő kertet is hozzá
tudva e^o 30 holdra lenne szükség.

A parcellák kombinálása, megállapítá-
sa a legnagyobb gondot kívánja és a prog-
ramm az egész időn át a legszigorúbban
megtartandó volna.

A mag, különösen buza-mag neme-
sítésére, különös gond volna természetesen
fordítandó az okszerű eljárás szabályai
szerint, tehát tekintettel a szem fejlettsé-
gére, a növény bokrosodási képességére stb.

Ennyit óhajtandék én egyelőre a kísér-
leti körbe bevonatni, mihez, ha acclimatá-

TÁRCZA.

A gyomai választó-kerület — Zsilinszky-pártiak — dala.
— Dallama: „Nem lesz mindig, nem is lehet a magyara
éjszaka.“ —

Nemes elvben egyesülve
Válasszunk meg követünk,
Aki bátran tolmácsolja:
Hol fáj s mi fáj minékünk;
Te légy azért képviselünk
Jellem-erős Zsilinszky,
A hü és jó munkásokkal
Bajainkból segíts ki.

Önzéstelen tisztaságu
Legyen a politikád, —
Jellemed miként a gyémánt,
Fénysugárzó és szilárd. —
Képviseled hűn választóid
Fajunk erényeivel,
Mely külföldön nemzetünknek
Tiszteletét kelti fel.

Mérlegeljük emberinket
Jellemileg s lelkiileg;
Ország-világ előtt a sulyt
Melyikjök üti meg!?
A nemzetek szeme azon
Aki minket képvisel;
Holmi avult hálálkodás
Bizalmunk nem veszi el.

Gondold meg hát te választó
Férfi s ifju nemzedék!
Hogy elég a könnyelműség, —
Munkás korra ébredénk,
Hogy az önző szenvedélyek
Pusztítának eloget!...
Melyet, jóvá, ha nem teszünk: —
Késő kor megemleget.

Törjön égbe, istenünkhöz!
Törjön honszeretetünk,
Nemes elvben egyesülve,
Válasszunk meg követünk!

Éljen azért a tudomány
És munkásság, férfai, —
Ely Zsilinszky! — mint honatyát
Üdvözöljön Hunnia!

Legyen elméd s szived fölött
Honszeretet csak az ür,
Az tanítson, vezéreljen
Tenni téged magyarúl;
Ilyen dicső értelemben
Szavaz rád a pártunk;
Bátran nyilant;.. tudva azt hogy,
A hazának nem ártnak. —

Benned látjuk biztositva,
Hogyha te léssz követünk:
Hogy eszélyes munkássággal
Ujra fölemelkedünk!
Képviseled hűn választóid
Fajunk erényeivel,
Mely külföldön nemzetünknek
Tiszteletét kelti fel.

Balla Mátyás.

Orosházi szabadelvű választók dala.

Bort ide hát jó barátim!
Üritsük ki a pohárt,
S lelkesedve hangoztassuk:
„Éljen a szabadelvű párt.“

Egyetértés, jó barátság
Lelkesítse pártunkat,
Visszavonás, pártszakadás
Ne rontsa sorainkat.

Ne áruljunk zsákba macskát
Mondja meg, hogy kit mi bánt,
Sokkal jobb a nyílt ellenség,
Mint a kétéss jó barát.

Összetartva, — elveinket
Juttatjuk diadalra,
Megoszolvá, — elleninket
Ültetjük majd nyakukra.

Tiszta jellem, elvszilárdság
Jelöltünk tulajdona,

És a forró honszeretet
Lelke legszebb vonása.

Büszkesége, — nem hogy grófnak, —
Hogy magyarnak született,
S bár hol járt a magyar névnek
Csak becsületet szerzett.

Megbecsüli a szegényt is,
Sőt azt fel is keresi,
S nemes lelke mindenkor kész
A nyomort enyhíteni.

Megnyugodva bizhatjuk rá
Jogainknak védelmét,
Ó csak javunkra használja
Nagyratörő szellemét.

S megérjük még azt az időt
Midőn büszkén mondjuk el;
„Károlyi a mi követünk
Nekünk más soha nem kell.“

Lengessük hát zászlóinkat
Elvünkhöz hűn mindenkor,
S kiáltunk egy szív- s lélekkel:
„Éljen Károlyi Tibor.“

A gyulai szabadelvű párthoz!

1875. július 1-re.

Ébredjétek, ébredjétek polgárok!
Létjogait védeni int hazátok.
Jaj nektek, ha nem értitek meg szavát,
„Elhagyja az ég, ki elhagyja magát“!..
Nem csüggedő, bátor, erős akarat:
Bár mily veszélyek közt diadalt arat;
Ez menti meg a súlydező hajót.
„Légy hát erős, munkálni bátran a jót“!..
Itt az idő, döntsetek el magatokat:
— Cziira, üres szavakra ne hajtsatok. —
Eros, szilárd jellemre van szükségünk,
Ny férő, ilyen követ kell nekünk.

Ekszpediczio Kotuzországban.*)

Megveszek magamnak azta batorságot,
Megírni zajságba legujab ujsagot,
A ki megtörtinte nemriget nálunk,
Zorszagban, hol anyi tüzeget csinálunk.
Tilen mindik saros sarrit közepiben.
Nyaron mindik poros Bikis varmegyiben. —
Dolog elmúlt öszkor mig kezdetit vete,
Mikor anyank földünk termist megtermete,
Szeginy zaszony mente kalaszokat szednyi,
Hogy lehesen tilen karij kenyirt szelnyi. —
Poronty leanykaja szinte vele szete:
Eczer kötynykibül kalaszt elejtete.
A mint lehajolta nagy viltelensigbül,
Hat anyara kiált küzel meszesigbül:
— Nem kiált — csacsogja mint kis filemile:
„Pitykit leltem zanyam, nincs vam neki file.“
Szeginy zaszony nizi, hogy pityke mifile?
Hat csodatul alja zeme, szaja, file;
Mer fileten gombnak a mit gyerek nizez,
Hat ü megismerte — rigi rozsdas pinzet.
Zaszonynak vam esze, larmat nem is csapja,
Halgatastul nyelvit majd hogy nem harapja;
Izs kezd kotoraszni, is kezd kapargalni.
Hogy lehetne üstet pinzel feltalalni?
Hat üstet az ördög pokolba elvete,
A mint rakas pénzet langal felvetete.
Mig mostan is foro, de zaszony nem banya,
Megiget marokal kütinyibe hanya.

*) Midőn ezen egészséges humorral és könnyű verseléssel
irt tréfiás költeményt ezennel közzétessük, a kö-
zönség tájékoztatása végett szükségesnek tartjuk
megjegyezni, miszerint az itt megnevezett historia
csakugyan megtörtént. A Füzeggyarmat határában
kötus, azaz gyökérszalas süppedékes rétfoldekben ta-
lalt, a szeghalmi szolgabíró által lefoglalt salspáni
uton a ministeriumhoz felküldött régi pénzek arra
indítottak a békesm. műveléstudományi társulatot,
hogy a lelhely megvizsgálására két tagot küldjön
ki. Ezek meg egy papársukkal együtt csakugyan
el is vándoroltak az egykor vízzel borított, de most
már eke alá vett „Kotuzországba“, honnét nagy za-
portól mosatva eredmény nélkül tettek haza. Ezen
kalandos kirándulás adott alkalmat szellemes mun-
katársunknak K. B. urnőnek ezen pompás zebuloni
eposra. Szék.

lasi kísérletek is csatoltatnak, annál jobb volna.

Következnek a mód, az eszközök. Szegények vagyunk, de még se oly szegények, hogy ily nagy érdekért valamit áldozni ne bírnánk, bírnak csak akarni kell. Lássuk, mi szükséges elkerülhetetlenül? Szükség van 30 holdnyi területre, némi épületre, eszközökre, igákra és egy munkavezetőre, gazdára.

A mi a területet illeti, én hiszem, hogy közvetlen Csaba alatt kaphatunk, kaphatunk talán olyat, melyen némi épület is van, talán a város, vagy a közbirtokosság is tud ily területet adni, talán egyik vagy a másik építeni is hajlandó volna, terület talán oly részen is volna kapható, hogy hozzá egy paraszt házat is bérelhetnénk s nem kellene építeni. Területet kapni — berbe — nem nehéz.

Az épület állana két szobából, konyhából, két kamrából, egy kis istállóból és egy oszlopos alju csürből (300 keresztnek) az egyik szoba, konyha és kamra a kocsis, esetleg csészé számára.

Magtárra nem lenne elkerülhetetlen szükség, a próbák után a szüleség azonnal eladható volna, a vető magvak apró fers-lágokban elhelyeztetnénk.

Gazd. eszközökből kellene mélyítő eke 1, dűrő 1, könnyű fogas 1, henger 1, kézi vagy egy lovas cséplő 1.

Iga kellene, tekintettel a munkák együtteségére három, de iga pénzért kapható mindenkor jó ekével, tüskeboronával együtt, azonban tekintve az aprólékos fuvarozásokat, egy két erős lovas fogat elkelne, mely természetesen egy igát képezne.

A kapálások kézzel intézethetnénk csekély kiterjedésűknél fogva.

Elkerülhetlen azonban egy értelmes, ügyes gazda.

Mennyi volna ezek szerint a pénz-szükséglet?

Beruházásra kellene és pedig:

1. Építkezésre.
- a) a házra, ha elkerülhető nem volna 500 f.
- b) csűrre, erre minden esetben 200 "
- c) mélyítő és dűrő ekére, fogásra, hengerre . . . . . 150 "
- d) kézi vagy geplis cséplőre 200, esetleg . . . . . 300 "
- e) két lóra, kocsira, szerszámra . . . 500 "
- g) különfélekre, mint: kerti eszközök, zsákok, ponyva, (rosta

kölesön kapható) istállóbeli eszközök, vetőmagokra	200 f.
f) 20 kb. zab, takarmány, alom	140 "
Összesen: 1990 f.	
2. Évi költségre:	
a) haszonbérre 18 frtjával holdját	540 f.
b) gazda fizetésre	450 "
c) kocsis vagy csészének lakással	250 "
d) szántásra, napszámra	200 "
e) trágyafélékre	50 "
Összesen: 1590 f.	

Várható jövedelem:	
a) körülbelül 8 hold búzatermés tehet átlag 40 köblöt, ennek értéke 8 forintjával tesz	320 f.
b) 4 hold adhat árpát 24 köblöt, melynek ára 5 frtjával tesz	120 f.
c) egy hold dohány adhat egy részre 4 mázsát	50 "
d) 2 hold kukuricza $\frac{2}{3}$ része adhat 8 kb. morzsoltat	40 "
e) 10 hold takarmány — közte lucerna is — számafélék, kukuricza szár, adhatnak a szükségleten felül	70 "
Összesen: 600 f.	

kellene e szerint első évben körülbelül 3580 f. azontul évenként körülbelül kerekszám 1000 f. (a gazd. kertet ráfizettünk olykor 7—800 f.

A célhoz képest csekélység, de anyagi viszonyainkhoz képest eléggé tetemes összegek.

Miként lehetne e szükségletet kiállítani? Kétség kívül igen könnyen, ha a feladat mindnyájunkat lelkesítene, mivel azonban ez alig remélhető, a mindenesetre kibocsátandó aláírási iv valószínűleg deficitet fogna mutatni. Fedezhető volna az részben a gazd. egyesület által: aztán felhívandók lennének adakozás végett a megyebeli községek, végre utolsó sorban a kormány. Én hiszem, hogy a szükséges pénzalapot előteremteni nem volna lehetetlen.

Ez az édes barátom, a minék én idejét igen is elérkezettnek tartom s a minék felkarolására téged felkérek. Tevékenységed, erélyed példászerű, fordítsd azt ezen fontos ügy létesítésére, ápolására és földmivelésünk előmozdítására körül marandandó érdemet szerzesz.

Ha az ügy felkarolva, erélyvel, gond- dal ápolva lesz, hogy ez esetben a szerénykezdemény hova fog emelkedni, ezt megjósolni nem akarom, de hiszem, hogy az

idővel, magát kiegészítendő és sok tanulságost fog felmutatni.

A mi kétséget nem szenved az az: hogy tényleg maradjunk viszonyaink szűrgőssége mellett nem szabad; kell hogy a lehetőség határainak felismerése érdekében buvárlatainkat továbbra ne halasszuk, miszerint a növekvő concurrentia ellenében öntudatosan reagálni képessé váljunk, a mi hogy igenis lehetséges, én hiszem, remélem.

U. i. Örömmel olvastam a lapokban, hogy Gyoma a miniszterelnöknek a jelöltséget felajánlotta. Ez is öröndetes jele a jobb időnek, melynek különös játéka volt, hogy Békésmegye, mely b. Wenckheim Bélát ismételve büszkségének vallotta, midőn e férfi hazafias pályájának stadiumáig elért, ő mlga számára, eddigelő, választó kerülettel nem rendelkezett. Gyomának e kezdeményét, remélem, az egész megye lelkesülten üdvözölte és ennek annak idején méltó kitejezést adand.

— Az aradvidéki tanító egyesület a népnevelés érdekében a következő pontokat ajánlja az országos képviselők figyelmébe:

I. Az iskolák belső szervezetének reformálását.

II. A tanítóknak szellemileg való függetlenítését.

III. Az iskola-ügyekre való felügyelet, vezetés rendezését.

IV. A tanitók és családjuk megélhetésének biztosítását; és eme pontokat következőleg fejtegeti bővebben:

- I. A népiskolák belső szervezetének reformálása abban állana:
  - ha megszűnnék minden rendű felekezetnek eszközévé lenni;
  - ha a középtanodák által „előkészítő” néven formált igények megszűntetnénk;
  - ha a kisdudodák az elemi iskolákkal következetes vonalba hozatnának;
  - ha a túlfeszített ismeret közlés szakszerű alakjából kivetkőznék s a sok szó helyett a munkásság elve vethetnénk gyakorlatba; ha az általános népiskolának, mint oly intézménynek életbeléptetése sürgettetnék, mely a nép, úgy általános, mint különleges műveltségének bölcsője és legfőbb egyeteme;
  - ha az általános népiskola nagyobb biztosításul, a felnőttek oktatásának újabb hangoztatott elvei vétenének roganatba;
  - ha Magyarországon minden népiskolája szigorúan köteleztetnék a magyarnyelv tanítására.

II. A tanítóknak szellemileg való függetlenítése a legégetőbb szükség lévén, ehhez kívántatnék mindenek előtt:

hogy a tanítóképezdek az általános népiskola s a felnőttek oktatásának elvein alapuló tervezettel rendeztetnénk be; eszerint, hogy szellemi önállóságra s öntevékenységre képes egyének adásának az általános népiskolának;

a tanítóképezdebe való felvételle 6 polgári vagy közép tanodai osztály sikeres bevégezése vagy felvételi vizsgálat adjon képesítést;

a tanítóképezdek négy évfolyamból álljanak; azok tanárai gyakorlatilag és elméletileg képzett egyének legyenek; akár az egyetemnél vizsgálatot tettek; de mindenesetre a gyakorlati téren több évig működve elismerést vívtak ki magunknak.

A képezdei tanulóknak a képezdei helyiségben való együttes lakása, mint a hízkeldekre, gyáva alázatosságra, irigységre stb. vezető és tápláló alkalom beszűntetnénk. És pedig azért lenne kívánatos a kunklás, hogy a tanítójelöltek a társasélet viszonyaival megismerkedve, a sokágu társadalmi műveltebb követelményeknek inkább megfelelhessenek.

A tanító- és kántor képzőintézetek elválasztatnának egymástól; a tanítóképezdek államiakká, a kántorképezdek felekezetiékké lehetnének.

Az ily uton képzett s a most gyakorlatban lévő tanítóknak szellemileg való függetlenítése további fonalát az iskola felügyelet és vezetés rendezésében, úgy saját és családjuk megélhetésének biztosításában találja; melyekre nézve következő véleményben vagyunk:

III. Az iskola ügyekre való felügyelet és vezetés rendezésére kívántatnék:

hogy a minden rendű tanügyi állás e pályára készült és mulhatatlanul gyakorlati téren működött egyének által töltenék be, kik a községi iskolaszékeknek, a megyei iskolatanácsnál s a közoktatási tanácsnál a népiskolák szellemi ügyeihez lényegbeható itélettel szólnának;

az iskolaszékekbe, hogy a paedagogiai vélemények a határozatok és intézkedésekhez bővebb tájékozást, biztosabb alapot nyújtsanak. Községi iskolaszékeknek, melyeknek elnöke volna városokban a polgármester, falusi községekben a bíró, a tanító-testület által egy három évre megválasztott tanító az iskolák belügyeiről időszakonként jelentést tenne; ennek elnöksége alatt a tanító-testület által készítették a tanterv, meghatározatnának a tankönyvek, készítették a lezkerend s tudomás vétel végett egy példányban küldetnek az iskolaszékeknek; ellenőrzés végett pedig egy példányban — az iskolaszék útján

— Jaj mir kelet zaszonyt ugy megteremteni, Hogy titkot magaba nem tud elrejtényi? Nem bírja meg nyelve, nem túri meg teste, Ha míg halgat regel, hat kimongya este. — Szegény zaszony nyelvit virig is harapta, Migis titkot koma szajabul kikapta. Koma elbes ili a komamzaszonymak, Komamzaszony pedig Makhetes zsidonak, Riszeges bakternek kifocsekte zsidó, Ugy tuta meg titkot falusi fűbiro, Biro mingyar lete nagy levelet iro, Levilbul olvasta firjem — szolgabiro, Irdekes ujsaggal hogy postas berontot, Hat Zebikim rendel negylovas forspontot, Mig kincset nem latya, nem is tud aludnyi, — Ű mindenhez irti, — hiszen tezik tudnyi, Pinzet rendbe szednyi nehiz lesz, meglata: Mirazir, hogy zaszony zsidonak elata, Nincsvam csomo hogy aszt Zebi el nem vagna, Nincsvam dolog hogy ű nyakara nem hagna, Furfangal pinzetek zsidotul kicsalta, Utolsó filirig mindet komfiskalta. In kirtem: emliet meghagyna maganak, De ű minden batkat külte alispának, Hat kincstalalonak a törvény ekip szol: ? Nösze semit zaszony, azutan fogd meg jól? Mar az nem igasag, tesik megengednyi, Zorszaggyuliseken ilyen törvényt tenyi. In montam: jo, zaszony nem tarhat maganak, De minek talalt pinz gazdag alispának? Jol van: hunczut zsidó fileket vakarja, De a kincs, ha mondok, Zebikim dukalja. Mer tulajdonkiben ű aszt feltalalta, Mikor búlcs eszivel zsidotul kicsalta. De Zebi nem halgat felesig szavara, Mint Balaam, mikor megszolalt zamara. Pedig vilagon baj sok nem történt volna, Ha zaszony szavara a firfi hajolna. A hol nincs jo kormány, feldülük a ladik, Zaszonyiszben sokszor nagy igasag lakik. — — — — — Meghalota dolgot rigisig tarsulat, Rigisiggyujtisen a ki magat mulat, Hat mingyar kikülte legtudosab embert,

Kotuteronumba a ki meni bemert, — — Mer zaszony a kincset Kotuban talalta, Lehet hogy a pokol ipen van alata, Hogy turjon mily jukat, turjon is faragjon. — Romai mumiat ha lehet talajon, — Zelenkay uram — a ki jo barátom, — Gondolta: Kotuba nem jo meni, latom, — Hat felszentelt papot in magamal viszek, Ördög atul tremaz, asztat mar elliszek, De pap szentsigiben tan nem nagyon bizta, Masir is — mert böjtben tulsagosan hizta, Hat nem merte meni, — aszonta hogy beteg, — Olyan betegsigit in mar nem szeretek, — Zelenkay uram hasonlokip monta: Diakbetegsig volt, mi a patert nyomta. Szerencsire aiton másik pap bebujik, A ki minden büjtben mig hozsabra nyulik, Egyre sovanyodik is növik, — hogy vigre, Itiben oraval feljut mig az igbe. — Aszonta: in megyek, s ha gyün szolgabiro, Hat mingyar van kisen nagy ekszpediczio. — Zebi ne ment volna! — jaj dehogya ne mente! Batorsagtul valan reszlete a mente, Is elindulanak, három tudos urak Hogy Kotuzorszagot most keresztulfurjak. Kiki papaszemet tete ornyeregge, Fudosan bamultak iskolas gyerekre. Portul sötitsigiben kocsi tovab görög, Aso, kapa csörög, menjorszag menydörög. Hat ezzer mint ezer is egy ijszakaban Talalnak magukat Kotuzorszagaban. — Pokolba az ördög oly nagyon fütöte, Homlokra izacsag hogy magat ütöte. Hej! de űk magukat sehogy sem tagitnak Kotul ihul ahol kapalnak, hasitnak. — Firdiz jarjak bene, nem faradva asnak, Bisztato szavakat beszilnek egymasnak: „K!l it rigisigne leni a hamuban, Ehenvan! Ihunvan!! Ühünvan!!! Ahunvan!!!!” Jaj de mind hiaba a sors nem akarja, Minden rigisigit fatyolat takarja. Erös firfi keze aszt el nem tipheti, A tudomanyvagy is hoza nem irheti, Szazados almabul mumia nem kelhet,

Három tudos sirjat sehogy meg nem lelhet, El nem ölt szonjal a rigisig csapat, Lelego fileket viszafeli baktat, Masznak mint ihes juh az ıres akolba, Muzeumot, kincset kívanjak pokolba. Hat a mint egy istent meriszen kisirtik, Fezer csak hoszu pap pokolba lesiklik: Nösze volt bamulat, nösze volt ijesig, Firdbokazas, trema, esizsmaknak sietsig, Csak Zebi megalta a helyet magaba, El nem hagyta pajtast pokoli valsgaba, Hósi batorsagot a szívibe kapot, Is fegyvert ragadot menteni a papot, Atkozta a csapat, atkozta a napot, Hat ezzer csak latot kotuban kalapot. — Belehetne irni hatszazezer lapot, Hogy alta ki Zebi pokoli kalandot, No de nem szokasom ütöt dicsekedni, Fallirosyt zorszag az egisz ismeri. Csak anyit megmondok, hogy kütze sarkanyal, Magaval ördögöl is öreg anyaval. — De megvidelmezte a latot kalapot, Hajanal pokolbul kihuszta a papot, Magyarok istene nize felhüs igbe, Nagy höstet Kotuba hogyan mente vigbe. Dicsü törtinetnek mingyar viget irek, Csak egy kis türelem utoljara kirek, Öromem pingalom nehany rövid szoban, Viszatiro hósi ekszpediczióban. Lelkem dicsösigit alig hogy elbirta, Honleanyi szívem örmökönvet sirta, A mint latam gyüni lelkesült pofakat, „Iljent” — kialtani potrohos kofakat. Kapaval, asoval, legelül laborans, Utana Zebikim — — alakja impozans, — Azutan nigy ökör befogva szekirben Nagy darab Kotuföld anak az öliben. Zelenkay Uram azutan irkezet, Csak papot bus szemem hijaiba kereset, Mer gyüt ot valami, — de hogy mi? nem tutam, Mint borju kapura, oly nagyon bamultam; Kirdesztem magamba, hogy mi csudafia? — Mer az ugy nize ki, mint iló mumia,

Hoszu is fekete — ezetbe kiazva, — Csak az komfundalt hogy, nincs van bepolyazva, Gondoltam, no ilyet nem latot Pestbuda, Mar vilagon ez lesz a nyolozadik csoda, Latam mar Zebikim gyapjisrendvitiznek — Gyapjara baranyok irigykedve nizek — Latam mar magamat aranyos hintoba, — Mit mindig kívanak, ihren is almomba, — Latam lanykaimat magnasos szalonba, — Rokat meg kuczokba pokhalo befonta, Muzeumba csodat — gondoltam megvesznek, Miniszernek Zebit legalab megtesznek, Aldotam rigisig okos tarsulatot, Aldotam magamban nagy Kotuzorszagot, — Jaj de fantazia egy szeszilyes dama, Aranyorszagbul kihozot a fama, Csoda csak ezere kitatya a szajat Hat in megismerek — veszet papnak hangjat, Ű vott — — — a pokolban feketire festve, Az ű file, szaja, az ű hoszu teste, Fajt, fajt a csalodas, — egisz adig sirtam, A mig banatomat versbe ki nem irtam, Estinkint mer mindig kit urnak szolgalom, Rokapergis melet — verseket csinalom, Most is megvigasztalt a muzsa barátai, A mint kirem szipen, miltotzatik latni. Puliszka fazikba mar pompasan rotyok, Zebikim karszikbe szipsigesen hortyok; Lanykaim lagy kendert a rokara tipnek, Nem alhatek elen szip csalodi kipnek, Megcsokolok Zebi magaszatos homlokot, Elhagyok a muzsat, — leteszek a rokat, Nem haborgatok mar olimpus nyugalmat, Nem zavarok lantal isteneknek almat, Szerkesztü urnak is minden jot kívanak Is graciajaba magamat ajánlok. Tallerosy Tabita, szül. Zajacz.

Gyöző polg. iskolai tanárok szerkesztése alatt f. év elején Zentan megindított, de a választási törvények egyszerű közlése miatt Jankovics Aurélian polgármester által f. évi március 5-én önkényesen betiltott „Zen t a i F i g y e l ő” című helyi és közérdekű hetilap f. hó 20-tól ismét megjelenend; mert az erre vonatkozó belügyminiszeri rendelet szerint közigazgatási hatóság egy lap betiltására nem illetékes.

Gazdászat ipar és kereskedelem.

— A debreczeni gazdasági tanintézet igazgatója által a következő körlevél közlésére kéréstünk fel:

„Nem hiszem, hogy ismeretlen dolgot mondok akkor, a midőn azon tételt állítom fel, hogy a gépek, az emberi nem haladásának e legfényesebb tanui, az emberi munkát — többé-kevésbé — pótolni vannak hivatva, s e feladatuknak, az emberi munkához viszonyítva, inkább vagy kevésbé, de mindenkor meg is felelnek. A gyárpar e megdönthetetlen igazság gyakorlati értékét idejében fel is fogta, s ma már egy-egy gép által sok száz munkás kéz pótolva van; oly kezűk, melyek munkássága gép által pótolva, más irányban vehető igénybe. Tehát nemcsak pótolja a gép az emberi munkát, hanem igénybe is veszi, foglalkoztatja azt. Végeredményében azonban a gyakorlatra nézve az által válik a gépek munkája legáltalánosabbá, hogy a gépmunka a kézmunkánál vagy tökéletesebb vagy olcsóbb lesz, s ez utóbbi által gátat vet a kézmunka aránytalan magasságának.

Csodálatos, hogy e tételek ép a mezeigazdaságban fordítottnak legkevésbé a gyakorlati élet hasznára; hogy ép a mezei gazda zárkózik el minden iparúzóktól, holott ép az ő üzlete jár tetemes kézi munkaerő felhasználásával, s ép ezen munkaerő válik bőtermések alkalmával a legdrágább: oly drágává, hogy azt az ő — különben is legalacsonyabb kamatozó tőkéje meg nem bírja. Ez elzárkózás okát én sokfelében, különösen pedig, s leginkább a gépek természete, szerkezete, czélja, s alkalmazása feletti tájékozatlanságban vélem rejleni; és hogy ez irányban legalább, tehetségemhez képest járuljak az ignorancia kiirtásához, s a mezeigazda vajmi gyakran keserves üzletének olcsóbbá — jutalmazóbbá tételéhez, továbbá, hogy a helybeli gazdasági tanintézet növendékeinek is oly szemléltető tananyagot nyújtsak, a milyennek rendszerint beszerzését nemcsak az ország ily nyomasztó, de még kedvezőbb pénzvizonyai mellett sem kívánhatnám: elhatároztam magamat, itt helyben, Debreczenben egy „Állandó gazdasági gép- és eszközkiállítás” létrehozására.

E kiállításban csak oly gépeket tartok, melyek gyakorlatiak népszerűek, vagy aránylag nagyon jutányosak; s mint a helybeli gazdasági tanintézet igazgatójának, alkalmam elég van, a

még ismeretlen gépeket az intézet 600 kat. holdnyi gazdaságában kipróbálni, s így a t. gazdaközönöséget azok esetleges előnyei vagy hátrányai felől ép úgy, mint szerkezetük s alkalmazásuk módjára nézve, tájékozhatni. E kiállítás tehát nem raktára valamely gépgyárnak, hanem raktára azon gépeknek, melyeket az egyes gyárosok legelőszérűbben, leggyakorlatiabban szerkesztenek; s így példánl az egyikőtől, vagy nehánytól tartok vetőgépeket; — a másiktól aratót, kaszáló, — a harmadiktól szecsakavogót stb. Mintán azonban e kiállítást csak azon az alapon tarthatom fenn, ha azt a t. gazdaközönöség nemcsak megtekintés utján pártolja (a minék különben mindig örülnék), hanem ha netán szükségletét is immét fedezi: ez okból azon tiszteletteljes kérelemmel fordulok a gazdasági egyletekhez, nagy és kis birtokosokhoz, uradalmi tisztekhez, községsekhez, falusi lelkészekhez, s egyáltalán mindazokhoz, kik mezei gazdasággal foglalkoznak, hogy e közhasznú vállalatomat megtekintés s megrendelések által támogassák, s annak közhasznúságát ismeretűn méltóztassanak.

E kérelem annyival is indokoltabb, mert e pártolás nem hogy anyagi áldozatokkal járna, hanem inkább anyagi előnyöket nyújt. A gyárosok ugyan is engem, gyártmányaik eladása után, bizonyos engedményben részesítenek. Ez engedményből én viszont egy bizonyos — esetről esetre meghatározandó — hányadot a megrendelők javára engedek el; magam csak kiadásaim fedezését öhajtván abból elérni. Továbbá részletfizetésre is adok ki a raktárból gépeket, a mennyire ebbe az egyik vagy másik gyáros beleegyezik; sőt használatra is, bizonyos bér lefizetése mellett. Ennél fogva a t. megrendelők nálam oly kedvezményben részesítenek, minőt magától a gyárostól aligha nyerhetnének meg.

Ha azonban a gyárosok azt látják, hogy gépeik nem kelnek el: akkor e — főképen oktatásra szánt kiállítás a nem fognak gépeket küldeni s én, s velem együtt a gazdasági tanügy elcsúszik egy fontos gyakorlati segédesszköztől: bizonyára csak a nemzet kárára.

Bizodalommal fordulok tehát a mezőgazdasági haladás minden barátjához, s azon reménnyel, hogy közönye által nem fogja kézzel foghatólag illusztrálni azon régi közmondás értelmét, hogy: nemo propheta in patria sua!

Leveleket nevére kérek czimezni.

Molnár Lajos m. k.

Május havi forgalom a b.-csabai takarékpénztárban.

B e v é t e l:	
Mult havi maradvány	4643.60
Bankváltó	84120.—
Takarékbetét	30809.32

Kölesön-számla	71190.—
Zálogkölesön	8378.—
Kamatok	3052.04
Üzletköltség	263.44
Könyvdíj	4.60
Bélyeg	11.85
Összesen: 202472.85	

K i a d á s.

Bankváltó	85987.—
Takarékbetét	24752.40
Zálogkölesön	12313.—
Kölesön-számla	75388.42
Tiszti fizetés	524.99
Adó	332.50
Díjak	34.—
Osztalék	70.—
Vegyesség	11.06
Kamatok	1585.18
Bélyeg	56.—
Üzletköltség	14.14
Maradvány	1404.16
Összesen: 202472.85	

B.-Csabán, 1875. május hó 31-én.

Bartel Ödön,
könyvvivő.

Nyilttér.

A D. B. és K. J. barátaink között Szarvason f. hó 18-án este, a „Bárány” vendéglő nyaralójában végbement sajnós esemény, becsületbíróági-lag elintéztetett, s a lovagiasságnak teljesen elégtételt. — Szarvas, június 21. 1875.

Salacz Ferencz,
becsületbíróági elnök.

Nyilatkozat.

A „Békésmegyei Közöny” június 17-én megjelent számában foglalt azon gyulai levél, mely Wenckheim Frigyes grófnak a gyulai képviselő jelöltségre történt meghívását s illetőleg a küldöttség eljárásának eredményét tünteté fel, nehogy egész terjedelmében nekem — mint kinek névjegye alatt közöltetett — tulajdonítassék, kötelességemnek tartom kinyilvánítani, miszerint azon hír, hogy „Wenckheim Frigyes gróf a jelöltséget el nem fogadja, de ha megválasztatik: igen,” levelembe a „Békésmegyei Közöny” szerkesztője által más forrásból szarott be.

Megjegyezni kívánom egyuttal, miszerint ily értelmű nyilatkozatomat az illető szerkesztő urnak is megküldtem; de ugyátszik: eredménytelenül.
if. Trucker József.

27 krajczáros bazár.

Fiók-üzletünkben a városházával szemben

ajánljuk a nagyérdemű közönségnek legújabb

disz, norinbergi, szövött és rövidárukat;

továbbá mindenféle selyem, bársony, atlasz és faille szalagokat minden színben és szélességben; — csipkéket, rojtokat, himzett szegélyeket és betéteket, moulin, moll, creppe-lisse, chiffon, tüllanglais, blond, nyári keztüny, harisnya és nyakkendőket.

Tajték szivar-szipkákat, pipákat, pipaszárakat, pénz-, és szivartáskákat, séta-pálcákat, tollkéseket, kefe, tésű és illatszereket, legyezőket, kézkarikákat, brosch és fülbőlőket, harisnyakötőket, és sok számos más ilyféle tárgyakat

darabonként 27 krajczárért.

Ugyanott ajánljuk egyszersmind nagy raktárunkat hölgy, uri és gyermek-czipőkkel; ugy szinte a legújabb nemez- és szalma-kalapokkal, a legjutányosabb áron.

Vidéki megrendelések gyorsan utánvétel mellett eszközöltetnek.

Teljes tisztelettel

Silberstein testvérek
Gyulán.

2—10 (86)

27 krajczáros bazár

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Makó város tulajdonához tartozó 454^{1250/1600} catastralis holdat tevő kaszaperi pusztai birtok 1875. évi október hó 1-ső napjától kezdve folyóévi július hó 15-ik napján délelőtt 9 órakor Makón a városházánál tartandó nyilvános árverésen hat egymásután következő évekre egy tagban haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Kelt Makó város képviselő testületének 1875. évi június hó 5-ik napján tartott gyűléséből.

2—3 (82)

Juhász B. polgármagy.

Eladó tenyésztő svajczi bika.

Kamúton báró Wenckheim Viktor ur ő méltósága birtokán egy, két éves veres tarka bika bármikor megvehető.

Vetsey László,
szántartó.

2—3 (83)

Hirdetés.

A n.-szalontai társulati gőzmalomnál egy tökéletesen jó állapotban levő 32 lóerejű

fekvő gőzgép

szerelvényeivel együtt jutányos ártért eladó. E végett értekezni lehet alólírottal N.-Szalontán.

Szathmáry Zsigmond,

2—3 (84) gőzmalmi felügyelő.

Földbérbeadás!!

Mező-Berényi és gyomai vasúti állomásoktól egy órai távolságra eső, mintegy 200 hold szántó-föld, 80 hold kaszáló és 80 hold legelőből álló ugy nevezett félhalmi összesen 360 hold birtok, gazdasági épületekkel úri és eszléd lakrészekkel, kerttel 3 vagy 6 évre haszonbérbe kiadó. A feltételek alólírt tulajdonosnál Békésen megtudhatók.

3—3 (80)

Déry István.

Állomás kerestetik!

Egy 28 éves nőtlen fiatal ember, a ki 8 esztendeig mint nevelő legjobb sikerrel működött; kíván ugyan e szakmában egy úri családnál alkalmazását.

Továbbá minden gazdaságnál előforduló teendőkkel ismeretes, miután a nevelészetű pályáját birtokos uraknál végezte, és ugyanabban magát gyakorolta. — Egyébiránt, ha netán a multjával nem ellenkező más foglalkozás kínálkoznék, kész az illető azt is elvállalni.

Tudakozódhatni B.-Gyulán, Poste restante

L. T.

2—2 (81)

Árlejtési hirdetmény.

Alólírott mint ottlakai g. kel. egyház gondnoka ezennel közhírré teszem, miként f. é. július 4-én d. e. 10 órakor az egyház kijavításához szükségeltető kőmives munkára árlejtés fog tartatni a község házában, — árverelni kívánók 10% bánompénz letétele mellett megjelenhetnek.

Ottlaka június 24. 1875.

Bogye Iliea,

egyh. gondnok.

1—* (86)